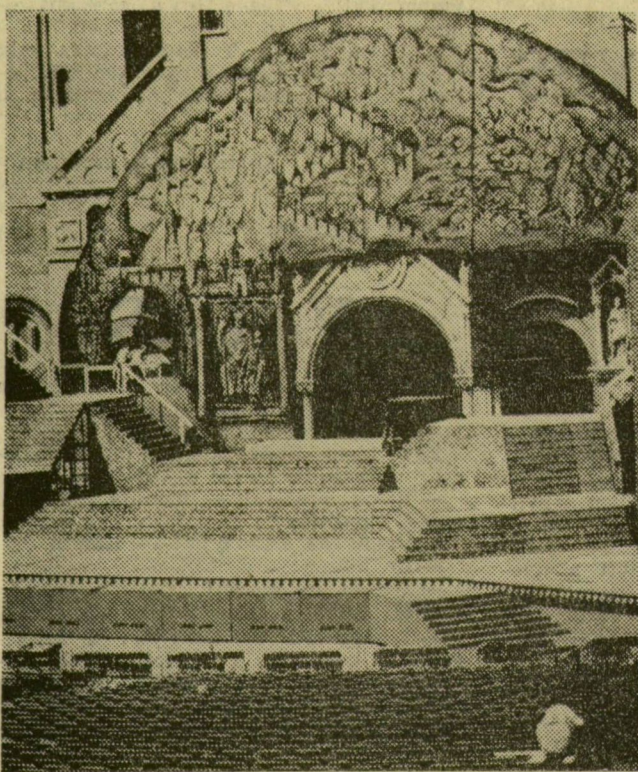

A téren...

Állnak a Bánk bán díszletei

Már péntek délután megkezdődtek a „hivatalos próbák” — egyelőre statisztaválogatással. Az idei szabadtéri játékok nyitányára, a Bánk bán bemutatójára 180 statisztát válogattak ki, akiket tegnap este a *Szinetár* Miklós — Félix László rendezőpáros alaposan megmozgatott a hatalmas színpadon. Beleizzadtak, pedig hát mit szólhattak a táncosok: már délután 5-kor *Barkóczy Sándor* koreográfusra figyeltek, s a könyörtelenül betűző nap-sugarakkal dacolva, az orchesterből felhangzó zongoraszóra — csak a belépést vagy tízszor elpróbálták. „A Bánk bánhoz 12 fiatal párosra, a János vitézhez és az *Aldához* 40—40 balettesre terveztem koreográfiát — jegyzi meg a próba pillanatnyi szünetében *Barkóczy Sándor* —, az *Operaház*, a

szegedi, a debreceni színház művészeire, és az Állami Balettintézet növendékeire.”

Egy héttel a premier előtt napi 24 órás műszak zajlik a téren, 45 világosító 160 reflektorral „keveri” a fénytérképet, a díszletezők valahol a háttérben már az *Aida* díszletelemein dolgoznak — miközben a színpadon a Bánk bán jeleneteit „díszletpróbálják.” A finom szövésű dróthálóból készült, faragott körreliefre emlékeztető háttérfalra a tervező *Fülöp Zoltán* odakomponálta az opera valamennyi fontos jelenetének „tartalmát”.

Legfrissebb értesülésünk szerint tegnap érkezett Szegedre a Rigai Balett díszlettervezője: *Edgar Vardaunisz* és karmestere: *Janisz Kunhen*, aki ma délelőtt a zenekarral próbált.

...és a kiállításon

Tegnap érkeztek a szomszédos Szabadka első küldöttei az ipari kiállításra és vásárra: a csokoládégyár, a csillár-gyár, az italgyár kiállításának rendezői. Jőförmán még az út porát sem mosták le, úgy öltözték fel a munkaköpenyt; megkezdtek pavilonjaik díszítését.

Lázasan dolgoznak a szövetkezeti csarnok építői is, a képtárban viszont az első árucikkek is a vitrinekbe kerültek. A tavaly óta megszorodott három vásárkapu fölött frissen díszleg a

felírás, egésznapos ügyeletet tartanak a vásárhoz. A nagy sürgős-forgás közepette már működő vendéglőt is felleltem: a Birka-csárdában főzik a paprikást, mérik a sört — egyelőre a szomszédok építőknél, az utcáról betévedt alkalmi kíváncsiaknak. És még ez sem az igazi szezon, hiszen a lázas készülődés holnapról kezdődik. Hétfőtől éjszaka sem alszanak el a lámpák. A kiállítás az utolsó napokban veszi fel azt a ruhát, amit jövő hét végén a vendégek látnak majd.

„Nyakkendős” népművelés

A népművelésről beszélgetünk — népművelőkkel. A téma ez volt: mennyire kell szakembereknek lenniük a kultúra hivatásos terjesztőinek? Szinte mindenki azt mondta, tulajdonképpen *szakemberek* a népművelők is; munkájukat elsősorban és főképp megszerzett tudásukra támaszkodva végzik. Felkészült specialisták, kiművelt szakkaderek...

A legelején...

Aztán a beszélgetés legvégén szóltak a jelentkezők egy addig szótlan fiatalember. És elkezdte! Pontosan ott, ahol kezdeni szokás: Pontiusnál, Pilátusnál, vagyis ott, miképp is került ő jelenlegi státuszába, egy kis, várostól távoli falu művelődési otthonának élére.

Hosszú percekbe telt, míg költözködésének, lakásszerzésének útkanyarjai után közlésre szánt témájához jutott. Ekkor sóhajtott egyet, majd azt mondta, hogy ő nem a rábizott intézmény egyre szaporodó előadásaira, de nem is az előadásokat tartók rangos névsorára büszke, hanem arra, hogy az ő kultúrházába még a melegebb estéken is nyakkendőben ülnek be az emberek. Meg arra; félve már, hogy takarítónőjének egyszer sem kellett az olajos padlóról felpörni az azelőtt bizony könnyen deszkára ejtett sercintéseket...

Igen, ezek az elmaradt sercintések igazolják leginkább

őt! A fél év óta „meg nem tisztelt” padló, a korábban oly szabadon dögliket tevő, s most csak beszédre, nevetésre nyíló szájak.

Mert, mint mondta, neki bizony itt, az alapok alapjainál kellett kezdeni. Ott, ahol a kisgyerekek tanítójának, hogy mit miért nem illik, miért nem szabad. De azért mégsem úgy, mert ő nem kurtaszoknyás, rövidnadrágos kicsiket kapott a keze alá, hanem éppen ezek apáit, nagyanyáit; százszor nehezebben formálható felnőtteket...

Rend rendet szül

Ha előadás jött, a kultúrházában sorba rakta a székeket, padokat, s akár a színházban, aprócska, számmal, betűvel díszített cédulákat rakott rájuk. Megszámolta: az újjárendezett terem premijén három kartonlap maradt szakítatlan. A többit letépték, elrongyolták. De mégis: másodszorra csak a sorjelzők felét kellett újra írnia, harmadszor pedig már alig egy-két papírdarab hiányzott.

A padrendezés után a falakat hozta rendbe. Jobb külsejű plakátokkal, mutatósabb reprodukciókkal aggatta tele — persze arányosan, módjával — a termet. Második akciója már valamivel kedvezőbbben kezdődött, csupán minden harmadik-negyedik

falidíszről kellett ismét gondoskodnia...

A terem után a művelődési otthon udvarára kerített sort. Egy ráérősebb napján virággyakká kezdte formálni a kerti szerszámokat még alig látott területet. Előbb csak az iskola hivataloságéja állt be mellé segíteni, majd szállingózni kezdtek mások is. Tény, hogy rövid egy hét alatt léckerítéses, salakutas virágoskert született a hajdani iparoskör tövében.

A virágoskert hamarosan egy új vaskapu követte — egy fillér beleségítés nélkül csináltatta meg az egyik tsz —, majd a kaput nemsokára egy embernyi magas, saroktól-sarokig futó — a másik tsz vezetőit, tagjait dicsérő — téglakerítés.

Fehér megbecsülés

Mikor a kultúra otthona már úgy ahogy megfényesedett, hozzáállott vendégeinek lelke-fényesítéséhez is! Fehér ingben, nyakkendőben jelent meg közöttük minden össze-jövetelen. Amikor pedig megkérdezték tőle, hogy közönséges hétköznapiaknak minnek ez az ünneplő, azt mondta: a vele együtt levőket így szeretné szemmel láthatóan is megbecsülni. Két-három hét múlva már járványszerűen elterjedt ez a szemmel látható, fehéringes megbecsülés...

Nehezen megteremtett alapjaira támaszkodva később már könnyebben boldogult. S hogy hol tart most a fiatalember faluja palléroztatásában? Már ott, hogy tényleg mindig útbá ejtett otthonná lett a művelődési otthon, hogy a falu lakói már nemcsak alkalmi vendégként, de az öreg házat magukénak érző tulajdonosként is járnak. Ott ülnek meg a legszemélyesebb örömtől adó családi ünnepeiket éppúgy, mint a hagyományok szerinti közös ünnepeket. Otthon lett az otthon...

Mit tehettek ezek után a szakember-pártiak, a népművelők speciális felkészültségére esküdők? Hallgattak. Aztán ki halkabban, ki hangosabban azt mondta: hát igen, ilyen is van, ilyesmit is kell néha csinálni...

Nemcsak néha — nagyon sokszor kell ilyesmit csinálni! Ha nem is a sercintések-ről, de sok egyéb rossz szokásokról, magatartás-nyavalyájukról kell még leszoktatni embereket! Ahhoz pedig, hogy ne csak ünnepnap, de minden közönséges hétköznapon felvegyék lelkük fehérebb ingét, a szakképzettség, a speciális felkészültség kívül többlet is, mással is kell még a velük foglalkozónak rendelkeznie. Valami olyasmivel, mint amivel az itt idézgetett utóljára szóló rendelkezik...

A. L.

Ne csak egyet!

Panaszkodik az iskolagazgató: „Új épületbe költöztünk, tágas épületbe, mindenünk szép, mindenünk jó, mégsem vagyunk elégedettek; mégpedig azért nem, mert csupán egy napközis termet illesztett az épülethez a tervező. Sok tanulónk van, szép számmal akad köztük napközis is...”

Akik hallják — pedagógusok, művelődésügyi szakemberek — bólogatnak. Aztán szép sorban belefognak a mostanában tető alá került iskolák megvitatásába.

Kifogásaik szinte mind a napközis termek szükségességét bírálják. S igazuk van, mert egy iskolához csak egyetlen napközis terem jár. Legyen az az iskola több emeletes, sok tantermes, sok száz gyerek számára épült, akkor sem kap társat az egész nap bent diákoskodók — bent evők, bent tanulók — étkező, foglalkozó helyisége.

Akik panaszkodnak rá — a Pedagógusok Szakszervezete Szeged városi bizottságának tagjai — azok tanúsíthatják a legjobban, milyen rossz hagyomány, bevett szokás ez; milyen sok gondot okoz diáknak, tanárnak egyaránt!

A statisztikák jól mutatják: mind több és több iskolánkban az egész napra otthont kérő gyerekek, az olyan tanulók, akik diákeveiknek java részét „odabent” tölti el. Miért csak a zsúfoltságot nap mint nap tapasztaló pedagógusok figyelnek fel erre a jelenségre? Az iskola tervezető-építetői illetékesek miért nem igazgatják ehhez a szorongató igényhez a terveket?

L. A.

Képernyő

Halász doktor

Szemléleti vagy generációs probléma a falura került értelmiség városnosztalgiaja? Kimerítően a kérdés szinte megválaszolhatatlan, sokirányú körülmény, momentum, sőt, hangulat is motiválja. Mindenesetre tény: az értelmiség rendszerint városban, az ottani évek során szerzi meg diplomáját, s jött légyen akár faluról, akár a szomszédos utcából járt be az egyetemre — a város, a műveltség és tudományos intézményes lehetőségével, kitörőhöz nem nyomott hagy benne. Városba vágyódása tehát indokolt, ki vehetné zokon, ha legfeljebb villamosközlekedésre szeretne élni a könyvtárról, a múzeumból, a színházról, a kiállítási csarnoktól. Edig a szemléleti probléma — leegyszerűsítve, vézna-

vázlatosan, természetesen hiányosan.

Hanem ugyanannak az értelmiségnek városnosztalgiaja veszt erejéből, ha hivatásbéli eltökéltséggel (vagy éppen kedvetlenül, belefáradással) hosszú éveket leszolgált már az egykori munkahelyének kijelölt faluban. S ez már generációs probléma. Akik elfáradtak, akiknek alkotó-tevő kedvét kikezdte a tényleges vagy vélt reménytelenség, azokkal most kevesebb dolga az irodalomnak. Am aki erősebb elhatározással választott hivatást, mint ragaszkodott városi munkahelyhez, az — valahogy, valahol — falun is megtalálta számítását. Ilyen értelmiséginek állít emléket *Fekete Gyula Az orvos halálában*, s ilyen orvosról szól *Szakonyi Károly* péntek esti tévéjátéka, a *Halász doktor* is. Pontosabban majdnem ilyen orvosról: hivatásszeretűk, alapvetően helyes, etikus szemléleti beállítottságuk hasonló. Ami megkülönbözteti őket: a generáció. Halász doktor hivatás-vállalásában, városnosztalgiajában a pályát kezdő és annak végéhez közeledő falusi értelmiségi problémavilága találkozik. Őrá a friss élményű elvagyodás és a megállapodottság még többé-kevésbé egyenlő eséllyel hat: évtizede el falun, de zsebében a városi státusz lehetősége. Választását súlyos meg súlytalan körülmények motiválják. Felesége a városba hívta, beteget a faluhoz kötik.

Az eredetileg hangjátékra tervezett drámából *Hajdúfy* Miklós kitűnően ismerte fel a képernyő zárt, sajátos méreteire ideálisan komponálható tévéjáték lehetőségét, s hangulatilag is sikeresen tudta „felbontani”, történetileg egy estére meg egy éjszakára sűríteni, *Szakonyi Károly* mondandóját.

N. I.

Hibáját elismerte

A 2-es villamos nem indult tovább a megállóból, a kalauz mégis beszédre a vilteldiját, s aki reklamált, azt kioktatta. Erről írtunk *Szindást vettek* című június 23-i írásunkban. A Szegedi Közlökédesi Vállalatot kapott levél szerint amikor az eset történt, vihar volt Szegeden, s egy súlyos faág rászakadt a vezetőkre, megszakította az áramot. Amikor az utasok

felszálltak a Radnői gimnáziumnál levő megállóban, még égtek a kocsik lámpái, csak később lett áramszűnés. Ezért váltotta meg a kalauz a jegyeket. A szabály szerint a beszédett menetdíj árát nem térítik vissza. „A kalauznővel elbeszélgettünk — fejeződik be a levél — és ismétellen kioktattuk az udvarias magatartásra. Hibáját elismerte, szigorú dorgálásban részesítettük.”

Kivilágítják az állomást

Május 29-i számunkban szöveztünk, hogy Szeged-állomás némely vagánya körül nagyon rossz az út, és gyenge a világítás is. Kiss Károly, a szegedi vasúttársaság vezetője válaszában a következőket közli: „A vizsgálat megállapította, hogy az észrevétel jogos volt. Intézkedünk, 3 higanylámpa felszereléséről, mely azonban nem végleges megoldás, mivel Szeged-állomás belátható időn belül az igényeknek megfelelő új tervvilágítást kap.”

Kár, hogy a válaszlével az állomás útvíznyomaival nem foglalkozik. Pedig az is megért már a felújításra.

Válaszol az illetékes

Újfajta vaj

Lapunk július 9-i számában írtunk Szeged tejjelátásáról, de már korábban is szöveztünk, hogy az úgynevezett minőségi vajait csak a Csemege Üzleteiben lehet kapni, melyek főként Pestről kapnak árut. *Absolon* Ottó, a szegedi tejüzem vezetője most arról tájékoztat bennünket, hogy vállalat új adagológépet szerzett be a minőségi vaj készítéséhez. „A vaj Tisza néven jelent meg, tetszetős fólia csomagolásban és magasabb zsírtartalommal. Korlátlan mennyiségben tudjuk forgalomba hozni.”

Nívódíjas lemezek

A Művelődésügyi Minisztérium az utóbbi három évben kibocsátott kiemelkedően színvonalas hanglemez felvételekben való közreműködésükért nívó-díjjal részesítette: Szabolcsi Bencét és Forrai Miklóst a *Musica Hungarica* című sorozatért; a *Tátrai vonósnegyest* a *Haydn: „Erdődy kvartettek”* című hanglemez felvételért; *Melis Györgyöt* és *László*

Margitot a *Rigoletto* című operalemezért, *Körödy Andrást*, *Komlóssy Erzsébetet* és *Házy Erzsébetet*, *Szokolay: „Vernász”* című operájának hanglemez felvételért; *Andor Ilonát* a *Kodály: „Egy-nemű kórusművek”* című hanglemezért. A Magyar Hanglemezgyártó Vállalat zenei rendezőit és hangmérnökeit is nívódíjjal jutalmazta a Művelődésügyi Minisztérium.

VASÁRNAP,
1968. JÚLIUS 14.

DEL-MAGYARORSZAG 5